

SATAKUNNAN SAIRAANHOITOPIIRI
-kumppanuudella terveyttä ja toimintakykyä-

Kehitysvamma-alan yhteistyöpäivä – Satakunta 26.3.2019

Sairaanhoidopiirin sosiaalipalvelujen kuulumisia

KUKA on erityishuollon asiakas...

- Kuka – lainsäädäntö?
- Kuka – ohjautuu?
- Kuka – pääsee?
- Kuka – hyötyy?
- Kuka – jää rannalle – kuka putoaa väliin?
- Kuka – vastaa erityisen erityisistä asiakastilanteista?
- Kuka – jatkossa?
- Kuka – sotessa – missä sotessa?
- Kuka – osaa?
- Kuka – jne. jne.

Erityishuollon saaminen

- ”Kvl:ssa säädetään erityishuollon antamisesta henkilölle, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi ja joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluksia.
- Lain soveltaminen ei siis edellytä kehitysvammadiagnoosia. Sen tarkoituspykälässä ei puhuta kehitysvammaisuudesta mitään eikä siinä anneta kehitysvammaisuudelle määritelmää. Riittää, että henkilön kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt ja että tämä johtuu synnynnäisestä tai kehitysiässä saadusta sairaudesta tai vammasta.”
 - Laki kehitysvammaisten erityishuollosta

Suomen vammaispolitiikan periaatteet

- Vammaisten henkilöiden oikeus
 - Yhdenvertaisuuteen
 - Osallisuuteen ja syrjimättömyyteen
 - Tarpeellisiin palveluihin ja tukitoimiin

Erityishuollon asiakas asumispalveluissa

- Ryhmäkodit 24/7
 - Vahvan hoivan, tuen, ohjauksen tarve
 - Ikähaitari on laaja
 - Profiloituminen yksiköittäin
 - Ikäihmisten kodit
 - Nuorten aikuisten kodit
 - Vaikeavammaisten kodit / solut (vahva hoiva, apuvälineet ym.)
 - Erityisiä tarpeita omaavien henkilöiden kodit /solut (haastava käyttäytyminen, autismi ym.)

jatk. asumispalvelut

- Pääpaino kotoa tulevilla
- Osalla ensin laitostuntoutus, jossa arvioidaan oikeaa asumispaikkaa
- Osalla monta aiempaa ”sijoituspaikkaa” -> laitostuntoutus (Kataja)
-> siirtyminen asumiseen
- Perhehoito (erityisesti lapset ja nuoret aikuiset)
- ”SHOKKI-asumisen muutos”

Erityishuollon asiakas tuetussa asumisessa

- Lievästi kehitysvammainen henkilö, jolla usein psyykkisiä ongelmia
- Psyykkiset ongelmat ”vahvempia” kuin kehitysvammaisuus
- Asperger dg:n omaavia henkilöitä
- Oman elämän hallintataidot puutteelliset
- Nuoret aikuiset (20 – 30 v.)
- Peruskoulu loppunut, ei pääsyä jatko-opintoihin tai opiskelu jäänyt kesken -> eläke
- TYÖ -> toiminta- / työkeskukseen ei halua mennä, ei koe omakseen kehitysvammaisille suunnattuja palveluja. Avotyötä on rajallisesti saatavilla ja vaatimuksena usein pitkäaikainen tuki
- Työelämäosallisuuden kehittäminen!

Antinkartanon kuntoutuskeskuksen asiakas tänään

- Yhä monimutkaisemmat ongelmat -> monialaisen osaamisen vaatimus
- Kv-dg:n lisäksi monia päällekkäisiä dg:ja, erityisesti psyykkisiä oireita, neuropsykiatrisia haasteita, haastetta oppimisessa, kommunikoinnissa, toiminnan ohjauksessa, kehityksessä ja kasvatuksessa
- Perheiden moniongelmaisuus (asiakkaana koko perhe / läheiset)

Lasten vaativan kuntoutuksen yksikkö Kielon asiakasprofiili

- Kv-dg + muita haasteita, jotka merkittävämpiä kuin kehitysvamman tuomat ongelmat arjessa
- Tulee kuntoutusjaksolle kun koulussa alkaa olla vaikeuksia tai koulu nostaa kädet pystyyn
- Oireilua käytöksessä, psyykkisiä oireita, kasvatusvaikeuksia kotona
- Lastensuojelu mukana yhä useammin (14 / 10)
- Usein ollut psyk. kontaktia, josta ei yksin ole ollut apua
- Monella traumatausta
- Vain muutamat lapset ovat alkuperäisen suunnitelman mukaan 4-6 vk:n kuntoutusjaksolla -> jatk. kuukausia ja vuosia

Case 14 –vuotiaan nuoren hoito-/kuntoutuspolku

- Keskivaikea kehitysvammaisuus
- Huostaanotto 2 –vuotiaana
- Perheessä päihdeongelmaa ja lähisuhdeväkivaltaa
- Lasta hakattu sängyn alle -> sängyn alla on edelleen paras turvapaikka
- Sijaiskoti -> lastenkoti -> yo-sairaalan lastenpsykiatria -> kv-huollon kriisipaikka -> 01/16 valmistauduttiin meille tuloon (lasten vaativan kuntoutuksen yksikkö) -> menikin muualle kv-erityishuoltoon (ls) -> ei kuulunut sinne -> yksityiseen kv-huoltoon (leposidehoito) -> meille lasten yksikköön 08/18 (mm. leposidehoidosta vierottaminen)
- Tehtävämme on koota sirpaleet järjestyksessään seitsemäntenä sijoituspaikkana ja kulkea yhdessä kohti eheytymistä

Kuntoutus- ja kriisiyksikkö Katajan tyypillinen asiakas

- Nuori, jolla ilmennyt psyykkisiä ongelmia
- Ongelmia asumisessa (pärsjäämättömyys)
- Traumataustaisuutta

Sosiaalipalveluissa tällä hetkellä:

- Muutama erityisen haasteellinen asiakas, jotka vaativat omat tilaresurssit ja oman kuntoutustiimin.
- yksi asiakas tahdosta riippumattomassa erityishuollossa

Case 17 –vuotiaan nuoren kommentti lähes 10 sijoituspaikan jälkeen

- ”Miks tekään mun kanssa pärjäisitte, kun muutkaan ei oo pärjänny?”
- ”Minne mut seuraavaksi heitetään?”
- ”Miks en aiemmin päässy tänne teille?”

Kuka?

- Tekee arviot, millä perusteella?
- Määrittelee ”oikean” palvelun ja hoito-/kuntoutuspaikan – raha vai yksilöllinen tarve?
- Ohjaa asiakasta ja hänen perhettään?
- On asiakkaan puolesta puhuja, ”asianajaja” (eettisyys)?
- Käyttää valtaa – käyttääkö?
- Ottaa kopin ja kokoaa osaajaverkoston?
- Kuka on prosessin omistaja?
- Kuka...?

SATAKUNNAN SAIRAANHOITOPIIRI
-kumppanuudella terveyttä ja toimintakykyä-

SATAKUNNAN SAIRAANHOITOPIIRI
-kumppanuudella terveyttä ja toimintakykyä-

KAS-ryhmä

-kumppanuudella terveyttä ja toimintakykyä-

Erityishuollon asiakas vastaanotto toiminnassa (kehitysvamma manevola)

- Lapsi tai nuori, jolla on käyttäytymiseen, oppimiseen, kommunikaatioon liittyviä haasteita
- Autistisia piirteitä, nepsy-problematiikkaa
- Tämän päivän asiakkuuksissa korostuvat:
 - Kontaktipinnat lastensuojeluun
 - Perheiden moniongelmaisuus
 - Vanhemmuuteen liittyvät haasteet -> perheen tukeminen ja ohjaus
 - Kouluille kohdistuvat kovat odotukset -> kasvatustehtävä. Kela mm. korostaa koulun osallisuutta kasvatuksessa yhä enemmän. Terapioissa ensisijaisesti koulun tehtävänä hoitaa toiminnanohjauksen puutteita ym.
-> opettajat ”helisemässä”

Kuka hyötyy – erityishuollon menetelmiä

- Eri ammattiryhmien käyttämiä arviointimenetelmiä ja testejä on paljon – Satakunnan SHP:n sosiaalipalveluissa n. 55

Arviointimenetelmiä ja testejä

- TOIMI
 - ASTA
 - TUETAR
 - ASTA
 - Karttatyökalut
 - Näin minä pärjään
 - Minun suunnitelmani
 - Omaan kotiin
 - Umbrella
 - haastepassi
- MIM
 - WMCI
 - Sukupuu
 - Vanhemman kiintymyshaastattelu
 - ICF (fysiot.)

Arviointimenetelmiä ja testejä

- Aktiivisen sanavaraston arviointi - The pragmatic profile of every-day communication skills of ch.
- Bo Ege: Sproglig test 1
- Boehm - Varhainen leikki ja sen arviointi
- BDAT - Nonspeech testi
- Eki - Pizzamiglio
- Inch - Lauseenymmärtämistestit
- ITPA - Remeksen artikulaatiotesti
- Lausetesti - Reynell
- MCDI - Reynell RDLS III
- MISU - Token
- EVA - Fonologiatesti
- Com-For

Arviointimenetelmiä ja testejä

- Bayley-III
 - WPPSI-III
 - WISC-IV
 - WAIS-IV
 - WMS-III
 - LEITER
 - NEPSY-II
 - Lukilasse 2
 - RMAT
 - NSNT
 - STROOP
 - Trail Making
 - KESKY
 - Viivi
 - CERAD
 - BANUCA
 - KTLT
 - Nuorten ja aikuisten yksilötesti
- YHTEENSÄ 55 kpl**

SATAKUNNAN SAIRAANHOITOPIIRI
-kumppanuudella terveyttä ja toimintakykyä-

Menetelmä- ja materiaalipakki

Erityishuollon asiakkaiden parissa tehtävän työn tueksi

Asumispalveluiden tilanne Satakunnassa

- Asumistarvekartoitus v. 2017 tarve 384:llä
- Asumisen jakautuminen toimijoiden kesken
- Satakunnassa n. 60 asumisyksikköä
 - Aikaisemmin 1/3 sääntö (kunnat, SHP, yksityiset palveluntuottajat)
 - Nykyisin SHP 16, kunnat 5-6, loput yksityisillä yli 30

Mikä puhututtaa...

- Työ- ja päivätoiminta
- Tukiasuminen vs. dg-perusteisuus
- Lapset jää laitokseen
- Asiantuntijatyön ”jakaminen” vs. resurssit
- Tilaresurssit vs. ypa (oikeanlaiset tilat ym.puitteet pakottaa olemaan laitoksessa)
- Ennakoiminen (työturvallisuus, asenne ym.)
- Palveluntuottajien kulttuuri -> valmius keskustella asioista, valmius kuntouttaa ym. – ”helppojen” valikointi
- Organisaatiolähtöisyys vs. asiakaslähtöisyys

Mikä puhututtaa...

- Oikeus valita asuinpaikkansa ja –kaverinsa = kaukana käytännössä
- Kunta: ”Eihän IMO nyt kaikkea koske; että voit valita asuinpaikkasi, eihän kaikkia asioita voi itse päättää” (tukiasukas)
- Kunta: ”Jos nyt valitset tämän niin paluuta nykyiseen palveluun ei sitten ole” jne.
- Uhkailua, kiristystä ym. epäeettistä käytössä
- Vrt. VPL palvelutarve edellä -> ei toteudu
- EURO on liikaa käytetty ”mittari” ja palvelujen määrittäjä
- Omista lokeroista ja siiloista pidetään lujasti kiinni
- Suru, ettei sotea ja integraatiota syntynyt -> miten Satakunnassa eteenpäin?

Lopuksi

- *”Onnistuminen on asenne. Se on avoimuutta uusille ideoille, halukkuutta kuunnella, innokkuutta oppia, halua kasvaa ja joustavuutta muuttua.”*
— *BJ Gallagher*
- Hyvää kevään jatkoa ja kesän odotusta sekä uteliasta innostusta tulevaan!